

Stav jednog Evropljanina

Kameron i Evropa, slučaj Paskalove opklade

*DUŠAN ŠIĐANSKI**

Ova analiza počinje od kraja: sudbina Velike Britanije je da ostane u Evropskoj uniji, a to bi voleo i njen premijer. Sazivajući referendum o ostanku Britanije u Uniji posle pobeđe na izborima, Kameron rešava problem tako što će prepustiti narodu da odluči, te tako stavlja tačku na svaku nesigurnost.

Izbori održani 7. maja 2015. doneli su dva velika iznenađenja: pobeđu konzervativaca koji su osvojili 321 mesto u parlamentu, i izborni uspeh škotske SNP koja je osvojila 56 od 59 mesta pod dinamičnim vođstvom Nikole Sturđžen. Veliki gubitnici su Laburistička stranka, sa samo 232 mesta, zatim liberal-demokrate, koji su završili sa samo 8 poslanika u odnosu na prethodnih 56, te UKIP sa samo jednim mestom u parlamentu, uprkos činjenici da su osvojili 12,6% izbornog tela. Ovaj izborni potres otkrio je duboke podele, pod pritiskom separatističkih sklonosti, koje podrivaju jedinstvo Ujedinjenog Kraljevstva. To objašnjava zašto je London spreman da ustupi fiskalnu autonomiju Škotskoj, dok bi zadržao suverenu vlast. Druga podela između pro- i anti-evropskih zagovornika deli Konzervativnu stranku. Pro-evropska Laburistička stranka i SNP stoje naspram populističke, evrofobne UKIP.

* Dušan Šidanski, bivši savetnik Žoze Manuela Baroza u Evropskom komisiji, osnivač je Odeljenja za političke nauke Univerziteta u Ženevi. Član odbora Latsis fondacije i počasni predsedavajući Evropskog kulturnog centra.

BILAN, broj 14, 8-21. jul 2015.

Novi koncept primorao je Kamerona da usvoji novu strategiju. Njegova prva reakcija je da ponudi torijevskim evroskepticima pozicije prema njihovom izboru, a prema italijanskom metodu integrisanja protivnika da bi ih se bolje kontrolisalo. Osim toga, Kameron je krenuo na turneju po evropskim prestonicama, u želji da osvoji podršku Pariza, Berlina i drugih, za reformu Lisabonskog sporazuma: veću fleksibilnost, manje birokratije, repatrijaciju određenih ovlašćenja Vestminsteru, kontrolu imigracije i borbu protiv *preseljenja u drugu zemlju članicu da bi se dobile beneficije koje ona nudi* („benefits tourism”). Za takve fundamentalne promene, kao i u slučaju svih predloženih reformi, biće potrebne godine i godine pregovora. S obzirom na to, kako bi trebalo tumačiti činjenicu da premijer i njegov ministar spoljnih poslova savetuju ljude da glasaju za izlazak (iz Unije, prim.prev.) ako ne dobiju ustupke od ostalih 27 zemalja članica? Da li su ozbiljno spremni da počine takav nesmotreni čin koji bi se pokazao suicidalnim po njihovu zemlju i štetnim za Evropu?

Nepobitne činjenice dokazuju da je Velika Britanija blisko isprepletena sa evropskom privredom, pa čak i sa evropskim društvom. Pogledajmo par brojke koje pokazuju da je Unija jedan od ključnih partnera Velike Britanije: na nju otpada 53% trgovine unutar EU, a većina direktnih investicija dolazi iz Evrope. Od izvoza u EU zavisi 4,2 miliona radnih mesta. Da li bi Britanci impulsivno odbacili prednosti koje im pruža jedinstveno tržište, njegova bezbednost i visoka kupovna moć? Osim toga, sumnjam da bi Kameron bio spreman da žrtvuje podršku britanskih kompanija i Sitija, koji zagovaraju ostanak u EU. Predsedavajući Ministarstva za biznis, inovacije i veštine uverio me je da će, kada za to dođe vreme, njegovo ministarstvo uložiti sve svoje snage u tabor onih koji su za ostanak u EU. Što se tiče Škotske, glasanje za napuštanje EU samo bi ubrzalo njen put ka nezavisnosti, što bi postavilo presedan za druge regione koji traže veću autonomiju. Evropa je postala ispolitizirana.

BILAN, broj 14, 8-21. jul 2015.

Na međunarodnom nivou izgledi su sumorni. Pošto je britanski parlament glasao protiv vojne intervencije u Siriji koju su predložile Francuska i SAD, *specijalni odnos* sa Sjedinjenim državama je oslabio, privilegovani partneri Amerike sada su Nemačka i Francuska, glavne privredne sile, kao i političko-vojni saveznici. Izolovana, Velika Britanija će verovatno izgubiti svoj međunarodni status, koji deli sa Francuskom kao stalnom članicom Saveta bezbednosti UN, nuklearnu moć i sposobnost da interveniše za mir. U vreme kada spoljne pretnje rastu, nezamislivo je da bi britanska vlada dovela u opasnost svoju privredu, svoje političko jedinstvo i svoj uticaj na međunarodnoj sceni. Zbog toga se ja kladim na dva pobednika: Evropsku uniju i Veliku Britaniju.